

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Heller Farkas Közgazdaságtudományi Intézete a Magyar Tudomány Napja – 2019 – alkalmából konferenciát tart

**Innováció a vállalati versenyképesség és a növekedés szolgálatában.
Magyarország helyzete és jövőképe**
címmel.

Helyszíne:

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 1088 Budapest, Szentkirályi u.28.
Szent II. János Pál Pápa terem

Időpontja:

2019. november 20-án, szerda 10-16,30 óráig

**PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR**

**HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET**

A konferencia előadói – az előadások sorrendjében:

Bélyác Iván

professor emeritus

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Kőrösi István

egyetemi docens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Schlett András

egyetemi docens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Szepesi Balázs

gazdaságfejlesztésért felelős helyettes államtitkár

Innovációs és Technológiai Minisztérium

Katona Klára

egyetemi docens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Túry Gábor

tudományos munkatárs

MTA KRTK Világgazdasági Intézet Fejlődés-gazdasági kutató csoport

Békés Balázs

egyetemi docens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Gubicz Flóra

jogi szakreferens

Igazságügyi Minisztérium

Szalai Ákos

egyetemi docens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

Schumpeter (1934) szerint a gazdasági növekedés kulcsszereplője az innovatív vállalkozó, aki a nagyobb nyereség elérése érdekében a termelési tényezők mindig újabb kombinációit keresi és alakítja ki. Az innováció akkor tud tehát a leghatékonyabban hozzájárulni az ország fejlődéséhez, ha annak kezdeményezője, megvalósítója és alkalmazója a vállalati szféra, illetve a vállalkozó maga. A piaci ösztönzőkön túl különböző szakpolitikai lépésekkel, jogszabályi, adózási könnyítésekkel is erősíthetők a vállalkozók innovatív törekvései. Ilyenek lehetnek például a kutatás-fejlesztési, vagy a szabadalmi adókedvezmények, a külföldi vállalatok kutatási központjainak létrehozását, a vállalatvezetési ismeretek elterjedését szolgáló kormányzati lépések, vagy akár a szellemi jogok védelmének erősítése is. Ebből a rövid felsorolásból is látható, hogy a konferencia választott témája a gazdasági szempontú elemzés mellett, jogi megközelítést is igényel. Ennek jegyében a konferencia meghívott előadói között közgazdászok és jogászok is helyet kapnak.

Az innováció vállalati versenyképességre és a növekedésre gyakorolt hatását három szempontból kívánjuk megvilágítani.

1. Milyen kapcsolat mutatható ki a vállalati versenyképesség és a gazdasági növekedés között?
2. Hol tartanak ma a magyar vállalatok az innováció terén, és ez hogyan hat eredményességükre?
3. A jelenlegi jogi és adózási szabályozás milyen formában támogatja a vállalatok innovációs tevékenységét és ezáltal hatékonyságát?

Konferenciánkkal nemcsak egy fontos tudományos és aktuálpolitikai kérdés megvitatásának szeretnénk fórumot biztosítani, hanem kollégánk, Kőrösi István előtt is tisztelegnénk, aki 22 év után, idén decemberben vonul nyugdíjba Intézetünkől.

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

A KONFERENCIA PROGRAMJA

10.00-11.30 Vállalati versenyképesség és a növekedés kapcsolatának összefüggései

Levezető elnök: Halm Tamás (BGE)

Bélyácz Iván (PTE): Vállalati stratégia és versenyképesség a tudásalapú gazdaságban
Kőrösi István, (PPKE JÁK): A szociális piacgazdaság megújíthatósága a termelékenység, a kutatás-fejlesztés és a versenyképesség tükrében

Schlett András (PPKE JÁK): Három nemzedék: felzárkózási kísérleteink az elmúlt száz évben

11.30-12.00 Ünnepi pillanatok

Katona Klára int. vez. egyetemi docens (PPKE JÁK)

Szabó István, dékán (PPKE JÁK)

Botos Katalin, professzor emerita (SZTE, PPKE JÁK)

Kőrösi István (PPKE JÁK)

12.00-13.00 Ebédszünet

13.00-14.30: A vállalati innováció és versenyképesség helyzete Magyarországon

Levezető elnök: Botos Katalin (SZTE, PPKE)

Szepesi Balázs (ITM): Tíz pontban a vállalkozáspolitikai céljairól, körülményeiről és elveiről

Katona Klára (PPKE JÁK): Az immateriális beruházások és a külföldi tudás elterjedésének hatása a magyar vállalatok teljesítményére

Túry Gábor (VKI): Hazai vállalati innováció eredményei a jövő autózásában.

Magyarország versenyképessége az autóipar globális értékláncában.

14.30-15.00 Kávészünet

15.00-16.30: Jogi szabályozás az innováció és versenyképesség szolgálatában

Levezető elnök: Katona Klára (PPKE JÁK)

Békés Balázs (PPKE JÁK): Az innováció és a digitális társadalom támogatása és keretek közé szorítása az adójogban

Gubicz Flóra (IM): A mesterséges intelligencia szellemi tulajdonjogi védelme - szerzői jogtól a szabadalomig?

Szalai Ákos (PPKE JÁK): Kutatásból fejlesztés - A jog szerepe (a szellemi tulajdonon túl)

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

Előadások összefoglalói

10,00-11,30

VÁLLALATI VERSENYKÉPESSÉG ÉS A NÖVEKEDÉS KAPCSOLATÁNAK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Bélyácz Iván

Vállalati stratégia és versenyképesség a tudásalapú gazdaságban

Napjainkban tudásalapú gazdaságban élünk. A tudásalapú gazdaság elnevezés fókuszpontja a nagyobb támaszkodás az intellektuális képességekre a fizikai inputok és a természeti erőforrások helyett. Ez az oka annak, hogy az innováció stratégiai orientációt nyújt a vállalatoknak ama akadályok legyőzéséhez, amelyek a fenntartható kompetitív előnyök elérését célzó törekvések közben jelentkeznek. Az innovációs folyamatot irányító programot innovációs stratégiának nevezik. Ez iránymutatást ad az erőforrások olyan allokációjához, ami biztosítja az előzetesen kitűzött célok elérését. Mindez azt jelenti, hogy az innovációt tekinthetjük az egyik legfontosabb tényezőnek a kompetitív előnyök meghatározásában. A kutatók két fő csoportba sorolhatók. Némelyek úgy tekintenek a versenyképességre, hogy az a vállalatokhoz és termékekhez kötődik. Mások úgy azonosítják a versenyképességet, hogy az ország versenyképessége jelentős determinánsa a vállalat átfogó versenyképességének, s az elemzést szektorális nézőpontból végzik. A hosszabb távon folyamatosan növekvő produktivitás a leglényegesebb célja kell hogy legyen a gazdaságpolitikának. Mindezen tudás-generálás eléréséhez, az üzleti környezet erősítése érdekében szükséges, hogy ösztönözhető legyen az állandó termék-, szolgáltatás-, folyamat- és management innováció.

Kőrösi István

A szociális piacgazdaság megújíthatósága a termelékenység, a kutatás-fejlesztés és a versenyképesség tükrében

E konferenciánkon újra, napjaink új összefüggéseit elemezve foglalkozunk a versenyképesség kérdéseivel. Előadásomban arra kívánok rámutatni, hogy a makrogazdasági tényezőknek, a gazdaságpolitika minőségének, a gazdasági rendszer működési feltételeinek és keretszabályozásának igen fontos szerepe van az innováció és a versenyképesség javításának szempontjából. Ehhez elengedhetetlen a szociális piacgazdaság megújítása. A szociális piacgazdaság dinamizálásának és korszerűsítésének szükségessége a nemzetközi, az európai termelékenység, innováció

és versenyképesség alakulásának tükrében sürgős feladat a kiéleződött világgazdasági versenyben.

Az ökoszociális piacgazdaság a szociális piacgazdaságnak a XXI. század követelményeinek megfelelő továbbfejlesztését irányozza elő. Stratégiai háromszögét a gazdaság, a társadalom és a környezet képezi. A gazdaságban a versenyképesség biztosítása a fő cél, a piacgazdaság megfelelő működése révén, a teljesítményelv és a tisztességes verseny érvényesítésével. Az ökológia a természeti, a természetes és az emberi munkával teremtett környezet megóvását és ésszerű hasznosítását kívánja elérni, a természetes létalapok megőrzésével, a biodiverzitás és a jövő generációk létérdekeinek figyelembe vételével. Le kell szögezni, hogy a gyakorlatban sajnos mindezekről nem csak messze vagyunk, hanem alapvetően ellentétes, az emberiséget létében fenyegető, súlyos negatív tendenciákat tapasztalunk világszerte, a gazdaságban, a társadalomban és a környezetben egyaránt.

Az ökoszociális piacgazdaság kiépítése hosszú és nehéz folyamat Európában és Magyarországon is. A szociális piacgazdaság eredeti erhardi célkitűzése volt: „Jólétet mindenkinek!” Az ökoszociális piacgazdaság mai megvalósítandó mottója: (fokozatosan) jobb életminőséget mindenkinek! A megvalósíthatóság egyszerre függ értékrendi, gazdasági, társadalmi, kulturális, civilizációs és környezetpolitikai tényezőktől és egyúttal az extern hatásokra való reagáló képességtől. A termelékenység jelenlegi lassú növekedési üteme, a kutatás-fejlesztési ráfordítások nagy tökeigénye és egyes területeken való lassú megtérülése, Európa világgazdasági térvészése és több területen versenyképességének romlása aggasztó tényezőket jelentenek, és sürgős cselekvést igényelnek.

Schlett András

Három nemzedék: felzárkózási kísérleteink az elmúlt száz évben

Az előadás célja, hogy felhívja a figyelmet az elmúlt száz év magyar gazdaságtörténetének egyik jelenség-együttesére. Az előadás fő állítása, hogy a helyreállítási periódusok gyorsabb növekedését követő időszakokat (1925-, 1951-, 2003-) különösen terheli a túlzott növekedés-ösztonzés kényszere, amely szükségszerűen külső és belső egyensúlybomláshoz és újabb gazdasági, társadalmi és politikai válsághoz vezet.

A növekedés rövid távú felgyorsulása a helyreállítási periódusok során a felzárkózás lehetőségének csalóka képzetét kelti, s annak lezárultával a gazdaságpolitikát a növekedés dinamikájának fenntartására ösztönzi. Ez a növekedés azonban meglehetősen törékeny, középtávon semmiképp sem fenntartható, így szükségszerűen

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

vezet az egyensúlytalanság és az adósság további növekedéséhez. A növekedés ütemét a gazdaságpolitika rövidtávon bár tudja növelni, ez viszonylag gyorsan felszívja a rendelkezésre álló erőforrásokat és kapacitásokat.

13,00-14,30

A VÁLLALATI INNOVÁCIÓ ÉS VERSENYKÉPESSÉG HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Szepesi Balázs

Tíz pontban a vállalkozáspolitikai céljairól, körülményeiről és elveiről

A következő évtized korszakváltása arról szól, milyen minőségű lesz a magyar gazdaság. Min múlik a siker? Ki mit tehet azért, hogy vállalkozásainkat ne vágja földhöz a bérek emelkedése, a mindent átszövő informatika és a generációváltás?

Egy éve dolgozom kormánytisztviselőként. A vállalkozáspolitikai alakítása lett a feladatom a korábbi elemző, javaslattevő szerep helyett. Tíz állításban mutatom be, mivé sűrűsítette össze a korábbi évek kutatói, elemzői eredményeit a szakpolitikusi gyakorlat.

Az elemzőt az ideák ragadhatják el a rögzös valóság megértésétől. A gyakorló szakpolitikust pedig lényegében csak bolyong, ha mindig az adott helyzetre ad praktikus választ. Ez a túlélésben sokat segíthet, azonban aki túlélésre játszik az előbb utóbb veszít.

Célokra, a világot értelmező alapvetésekre és a munkát keretező elvekre van szükség. Előadásomban azt foglalom össze, szerintem mik azok a gondolati kiindulópontok, amelyek szervezhetik a magyar vállalkozások megerősítését.

Katona Klára

Az immateriális beruházások és a külföldi tudás elterjedésének hatása a magyar vállalatok teljesítményére

Az innováció vállalati termelékenységre gyakorolt hatását számos korábbi tanulmány elemezte és bizonyította, elsősorban a CIS (*Community Innovation Survey*) adatok segítségével. Jelen kutatás az innováció szerepét a magyarországi vállalatok teljesítményében vállalati adatbázis elemzésével közelíti meg. Ebből kifolyólag az innovációt a vállalati mérlegben található immateriális javak összegével és arányával méri, amely az innovációnak egy tágabb, nemcsak a technológiai újításra vonatkozó meghatározását jelenti. A kutatás ugyanakkor arra is választ keres, hogy a Magyarországon működő külföldi tulajdonú vállalatok hozzá járultak-e a hazai

tulajdonú cégek üzleti, technológiai tudásának fejlődéséhez és ezáltal magasabb szintű teljesítményéhez. Az elemzés 1996- 2017 közötti időszakra vonatkozó KSH adatbázison alapul, és pénzügyi mutatók valamint lineáris regresszió segítségével kísérel meg választ adni a felvetett kérdésekre. A kutatás eredményeképpen - a korábbi tanulmányokkal összhangban - kijelenthető, hogy sem az innováció rövid távú hatását, sem pedig érdemi "spillover" hatást (külföldi tudás elterjedése) nem tükröznek az adatok a vizsgált időszakban. Mindebből levonható az a következtetés, hogy mind a vállalati innováció, mind pedig a külföldi és hazai vállalatok közötti tudásátadás terén további erőfeszítésekre van szükség.

Túry Gábor

Hazai vállalati innováció eredményei a jövő autózásában. Magyarország versenyképessége az autóipar globális értékláncában.

A huszadik század második felétől a gazdasági fejlődésnek köszönhetően az egyéni mobilitás a társadalom egyre szélesebb rétegei számára vált elérhetővé. Az egyéni közlekedés ugyanakkor fejlett és a fejlődő világban is jelentős társadalmi és környezeti hatásokkal jár. A következmények kézzelfoghatóak a levegőszennyezés, a közlekedési hálózatok túlterheltsége valamint olyan, a gazdaság és az egyén számára jelentkező negatív hatáson keresztül, mint közlekedésre fordított idő növekedése.

A jövő autózása erre a problémára keresi választ. A megoldások között a legfontosabb a közlekedés közvetlen (tank-to-wheel) szennyező hatásait megszüntető elektromobilitás, vagyis az elektromos meghajtás elterjedése. Szintén új távlatokat nyitnak a helyváltoztatásban az önvezető járművek, a vezetést és a hatékonyabb közlekedést megteremtő (beépített) technológiák, az autó megosztás valamint az autók hatékonyabb kihasználását biztosító telekocsi-rendszer elterjedése.

Az új technológiák megjelenése, a meglévő beszállítók mellett megteremti a lehetőséget az új vállalatok számára, hogy belépjenek az autóipar globális értékláncába. Azok az országok, melyek szeretnék megőrizni pozíciójukat, hosszabb távon pedig feljebb lépni a globális értékláncon belül, azok nem maradhatnak ki ebből a technológiai fejlődésből. A tanulmány hazai vállalati példákon keresztül mutatja be a magyarországi autóiparban zajló innovációt és technológiaváltást. Magyarország versenyképességi pozíciójának megállapításához a hazai valamint külföldi tulajdonú vállalatok által fejlesztett új technológiákat, az autóiipari értéklánc keretrendszerében, nemzetközi relációban vizsgáljuk.

PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

15,00-16,30

JOGI SZABÁLYOZÁS AZ INNOVÁCIÓ ÉS VERSENYKÉPESSÉG SZOLGÁLATÁBAN

Békés Balázs

*Az innováció és a digitális társadalom támogatása és keretek közé szorítása
az adójogban*

Az előadás témája az innovációhoz kapcsolódóan a nemzetközi adójog változásainak és annak a magyar belső jogi szabályozásra gyakorolt hatásainak ismertetése.

Az utóbbi években a nemzetközi adójog változásai szignifikánsan érintették az innovációra, a kutatás fejlesztési tevékenységre vonatkozó nemzetközi adójogi és ezáltal a hazai adójogi szabályozást is.

Az OECD BEPS akciótervének elfogadását megelőzően a nemzetközi jog „régí szabályozása” a kutatás-fejlesztési tevékenységet és az ilyen tevékenységért kifizetett jogdíjat széleskörű kedvezményekben részesítette.

A világ azonban oly módon alakult át, hogy az adójog is megköveteli azt a közgazdasági racionalitást, hogy a kutatás-fejlesztési tevékenység kedvezményezettekben való részesítésére egy adott államban, csak abban az esetben kerüljön sor, amennyiben a kutatás-fejlesztési tevékenység kifejtése az adott ország területén történik („új szabályozás”).

A kutatás-fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó kedvezményekkel (adó-és adóalapkedvezmények) párhuzamosan, ahhoz hasonlóan, a jogdíjak új szabályozása is ezt a fenti elvet követi, azaz a kedvezményben részesítés abban az államban történjen, ahol az adott szellemi termék keletkezett. Ezáltal tehát a nexus-elv lett az új irány az innovációhoz kapcsolódó adójogi szabályozásban.

Az előadás a nemzetközi adójog területén az innovációt érintően végbement folyamatot kívánja bemutatni: a régi és az új szabályozást. Az előadás bemutatja, hogy a digitális társadalom milyen kihívásokat jelent az adójog területén, és kitér arra, hogy jelenleg hol áll az adójog a digitalizációhoz való adaptációs folyamatban.

Gubicz Flóra

A mesterséges intelligencia szellemi tulajdonjogi védelme - szerzői jogtól a szabadalomig?

A mesterséges intelligencia (MI) napjaink meghatározó hívószava, minden ipar a fejlődése egyik kulcsfontjaként tekint rá. A MI-nak a megfelelő szellemi tulajdonjogi védelme az iparágakon belül képviselt értéke miatt kiemelt jelentőségű, azonban kérdéses, hogy mely védelem megfelelő számára, az iparjogvédelem által kínált monopol jog, vagy a lényegesen hosszabb életű, mégis kevesebb autonómiát biztosító szerzői jog?

Jelenleg a mesterséges intelligencia szabadalmaztathatósága tekintetében jelentős akadályt jelent, hogy Európában és így Magyarországon is az Európai Szabadalmi Egyezmény (ESZE) követelményei miatt a szoftverek és ez által az MI nem szabadalmazható, arra szerzői jogi védelem vonatkozik. Azonban Európában kialakult az ESZE értelmezésének olyan gyakorlata, amely alapján a „számítógéppel megvalósított találmányok” szabadalmaztathatónak minősülnek, ám ennek az egyébként bevett gyakorlatnak anyagi jogi alapja nincsen, tehát a mesterséges intelligencia szabadalmaztathatósága európai szinten olyan rendezetlen jogi kérdésnek tekinthető, amely beavatkozást igényel.

Szalai Ákos

Kutatásból fejlesztés - A jog szerepe (a szellemi tulajdonon túl)

A gazdasági fejlődésről szóló vita régi kérdése, hogy azt elsősorban az innováció vagy a tőkefelhalmozás serkenti-e: azok az országok fejlődnek-e, amelyek tőkeerősek, vagy azok, ahol sok új gondolat fogalmazódik meg. Az ellentétet nem megoldani, hanem feloldani érdemes: azok az országok fejlődnek, ahol a tőke tulajdonosa és az innováció „gazdája” mer egymással együttműködni. Ahol közöttük a tranzakció létre is jön. Ezen tranzakciók ösztönzése lényegesen többet követel, mint a szellemi tulajdon elismerését és védelmét: az üzleti titkok védelmét, a tulajdonbiztonságot (befektetővédelmet), a szerződéseket (különösen a hitelezőket) védő garanciákat, és a társasági jog (mindenekelőtt a vállalati befektetők) védelmét.

Az ezzel kapcsolatos politika kialakításakor azonban szembeülni kell azzal, hogy a „nincs ingyenebéd” közgazdasági alaptétele ebben az esetben is igaz; a „makrogazdasági szemlélet” nem nyújt kielégítő alapot az innovációs (vagy az ezt segítő gazdaság-, jogpolitika) kialakításához. Azok a lépések ugyanis, amelyek egyes ágazatoknak előnyösek, az másoknak hátrányos. Sőt, maga az innováció (vagy éppen a versenyképesség javítása) is lehet hátrányos bizonyos társadalmi csoportoknak. Vagy

**PÁZMÁNY PÉTER KATOLIKUS EGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR**

**HELLER FARKAS
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET**

éppen okozhat komoly gazdasági, társadalmi vagy környezeti problémákat – hordozhatja magában ezek veszélyét.